

У Бялград прыбыў на адпачынак Першы сакратар ЦК КПСС, Старшыня Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчоў. Таварыша М. С. Хрушчоў суправаджаюць сакратар ЦК КПСС Ю. В. Андропаў, член ЦК КПСС, першы сакратар Маскоўскага гаркома КПСС Н. Г. Ягорычаў, член ЦК КПСС, першы сакратар Ленінградскага прамысловага абкома КПСС В. С. Толсцікаў.

Пастаўлены на халастыя абароты трынаццаты аграгат Брацкай ГЭС. Яго магутнасць — 225 тысяч кілават. Поўным ходам ідзе мантаж чатырнаццатага гідрааграгата. У верасні абедзве машыны дадуць прамысловы ток.

У Мінску ўступіў у строй чатырохпавярховы Дом радзе. Новае збудаванне, якое ўпрыгожыла адну з цэнтральных вуліц горада, аснашчана першакласнай тэхнікай. Абсталяванне цэнтральнай апаратнай дазваляе адначасова весці дзесяць розных праграм вясчання.

Калгасы Піншчыны пачалі ўборку кукурузы. У калгасе імя Кірава, дзе пасяна 365 гектараў кукурузы, сцяблы дасягаюць трохметравай вышыні. Кожны гектар дае не менш як 450 цэнтраў зялёнай масы.

Дзяржаўная камісія прыняла дзямі новы кансервавы завод у Пружане. Прадпрыемства аснашана сучасным высокапрадукцыйным абсталяваннем. Магутнасць завода — шэсць мільёнаў слоікаў агароднінных і фруктовых кансерваў за год.

На ўскраіне вёскі Жымруны (Воранаўскае вытворчае ўпраўленне) будуюцца тышавы саўгасны гарадок. Фасады дамоў выкладаюцца з рознакаляровай цэглы. Кватэры будуць з усімі зручнасцямі.

501213 чалавек налічвае армія поўнаццо беспрацоўных у Вялікабрытаніі (без Паўночнай Ірландыі) гаворыцца ў апублікаваных міністэрствам працы даных на 12 жніўня 1963 года. У Паўночнай Ірландыі на 12 жніўня налічалася 35431 поўнаццо беспрацоўных.

Новыя подпісы з'яўляюцца пад маскоўскім Дагаворам аб забароне выпрабаванняў ядзернай зброі ў трох сферах. Агульны лік дзяржаў, якія падпісалі ў Маскве Дагавор, дасягнуў на 21 жніўня 63.

Згодна з афіцыйнымі дадзенымі ў 1962 годзе ў заходнегерманскай горнай прамысловасці ў выніку няшчасных выпадкаў загінула 796 гарнякаў, а 130616 чалавек атрымалі раненні і калецтвы.

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ САВЕЦКАГА КАМІТЭТА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СВАІЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

№ 67 (752)

Жнівень 1963 г.

Год выдання 9-ы

З кожным годам паляпшаецца і ўдасканалваецца тэхнічнае аснашчэнне Брэсцкага чыгуначнага вузла. Нядаўна дэпо Брэст-Усходні атрымала партыю цеплавозаў. На здымку: цеплавоз ВМЭ-1 на станцыі Брэст-Цэнтральны.

Фота В. ГЕРМАНА. Фотажурналіст БЕЛТА.

«МІР» — КОЛЬЦА ДРУЖБЫ

Пачынае ператварацца ў жыццё адзін з выдатных праектаў нашага часу. Аб'ядноўваюцца энергетычныя сістэмы еўрапейскіх сацыялістычных краін — членаў Савета Эканамічнай Узв'язанасці. У адзіны комплекс увайдуча энергетычныя сістэмы краін — Польшчы, ГДР, Чэхаславакіі, Венгрыі, Румыніі, Балгарыі і Савецкага Саюза. Аб гэтым плане, які робіць вялікае ўражанне, нам расказалі ў Дзяржаўным вытворчым камітэце па энергетыцы і электрыфікацыі СССР.

Уласна, план гэты ў многім ўжо ажыццёўлены. Нядаўна паток электраэнергіі з савецкіх станцыяў праз граніцы пабег па правадах да заводаў і фабрык Венгерскай Народнай Рэспублікі. Ужо аб'яднаны энергетычныя Польшчы, ГДР, Чэхаславакіі, Венгрыі і Заходняй Украіны. Ток, выпрацаваны савецкімі, польскімі, чэхаславацкімі і іншымі станцыямі, прыхо-

дзіць на прадпрыемствы братніх краін. У Празе прыступіла да работы Цэнтральнае дыспетчарскае ўпраўленне — галоўны штаб размеркавання энергіі. У недалёкім будучым да аб'яднаных сістэм падключыцца Балгарыя і Румынія.

Аб'яднанне энергетычных мае велізарнае значэнне для народнай гаспадаркі ўсіх сацыялістычных краін. Толькі народы-браты могуць супрацоўнічаць у такім цесным кантакце, з такім узамаразуменнем, у імя агульных мэт і ідэалаў. Адзінае энергетычнае кольца больш хуткаму прагрэсу эканомікі краін сацыялістычнай садружнасці.

Аб'яднанне значна скароціць колькасць рэзервавых машын на электрастанцыях. Адно гэта абяцае эканомію ў дзесяткі мільёнаў рублёў. Прафілактычны рамонт аргэратаў будзе праходзіць без усякага ўрону, таму што энергію можна атрымаваць з іншых краін.

Важны рэзерв — выкарыстанне розніцы ў часе. Уначы патрэба ў энергіі моцна скарачаецца. Таму разумна «перакідваць» электраэнергію ў тыя гарады, якія ляжаць у іншым гадзінным поясе...

Галоўны інжынер Усесаюзнага дзяржаўнага пра-

ектна-разведчага і навукова-даследчага інстытута «Энергасеткапраект» С. С. Ракацян расказвае, што цяпер узводзяць лінію электраперадачы з Румыніі праз Савецкі Саюз у Чэхаславакію; Лудуш — Мухачава — Лемешаны. Па гэтай магістралі ток пойдзе з Румыніі ў Чэхаславакію. А па лініі Рось — Беласток ужо перадаецца энергія з Беларусі ў Польшчу. З Румыніі ў Балгарыю пракладаюць высокавольтавую трасу Крайова — Байчынаўцы. Такім чынам, будзе завершана першая чарга аб'яднання энергетычных сістэм краін СЭВ.

Наперадзе яшчэ многа работы. Інжынеры праектуюць новыя высокавольтавыя трасы, распрацоўваюць планы комплекснага будаўніцтва электрастанцый. Вялікі каскад будзе створаны на Дунаі. Тут намечана ўзвесці рад буйных гідравузлоў агульнай магутнасцю ў мільёны кілават. Не толькі для энергетыкі, але і для арашэння, суднаходства, меліярацыі патрэбны гэтыя станцыі. Асабліва эфектыўны будзе гідравузел «Жалезныя варты» на румына-югаслаўскай граніцы.

Па маштабу гэты вузел блізка да Волжскай ГЭС імя Ул. І. Леніна. Новая станцыя значна палепшыць суднаходства на 140-кіламетровым участку Дуная ў вузкай, скалістай даліне з крутымі берагамі. Іншыя дунайскія гідрастанцыі будуць пабудаваны на граніцах Чэхаславакіі і Венгрыі, Румыніі і Балгарыі, Савецкага Саюза і Румыніі, на венгерскім участку ракі.

Гэты выдатны прыклад супрацоўніцтва дэманструе мацнеючую дружбу паміж народамі краін сацыялізма, іх імкненне прысвяціць сілы мірнай стваральнай працы. Вось чаму аб'яднаная энергетычная сістэма еўрапейскіх сацыялістычных краін названа дарагім для ўсіх словам «Мір».

В. ГАЛАВАЧОУ.

Машыніст камбайна 1-га салігорскага камбіната Генадзій Карабаеў.

С Л О В Ы П А Д З Я К І

АД ШЧЫРАГА СЭРЦА

Дарагія таварышы! Ад імя маёй жонкі Зелікі і сям'і дзякую за тое, што дапамаглі сыну майму Томі пабыць у вашай цудоўнай краіне. Дзякуй таксама за падарункі, асабліва за альбом з фотаздымкамі дзяцей, за медыцынскую дапамогу, якая была аказана Томі. Ён толькі і гаворыць цяпер пра адпачынак у Крыжоўцы і марыць паехаць туды зноў пры першай магчымасці. Знаёмства і дружба нашага Тома з савецкімі дзецьмі аказалі на яго вялікі ўплыў. Ён гаворыць, што савецкія дзеці самыя дружалюбныя ў свеце. Іх будучае — шчасце і перамога.

Заканчваючы гэта пісьмо, мы хочам перадаць цёплыя пажаданні савецкаму народу, Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і ўраду СССР, пажадаць поспехаў у будаўніцтве новага жыцця.

Шчыра вашы

Том Хол, Зеліка Хол і дзеці.

Англія.

ШЧАСЛІВЫЯ ДНІ

ДАРАГІЯ СЯВРЫ, ДЗЯКУЮ ВАМ ЗА ТОЕ, ШТО ВЫ ДАЛІ МНЕ МАГЧЫМАСЦЬ ПРАВЕСЦІ НЕЗАБЫЎНЫЯ КАНИКУЛЫ ў ПІЯНЕРСКІМ ЛАГЕРЫ ПАД МІНСКАМ. КОЛЬКІ ў МЯНЕ ЦЯПЕР СЯВРОУ СЯРОД БЕЛАРУСКІХ ДЗЯЦЕЙ! Я ЗАСМУЧАНЫ ТОЛЬКІ ТЫМ, ШТО ТАКОЯ МАГЧЫМАСЦІ НЕ МЕЛІ ўСЕ ДЗЕЦІ АНГЛІ. Я ўПЭўНЕНЫ, ЯНЫ ПРАВЯЛІ В У КРЫЖОЎЦЫ СВАЕ САМЫЯ ШЧАСЛІВЫЯ ДНІ. ЯШЧЭ РАЗ ВЯЛІКАЕ ДЗЯКУЮ ЗА ўСЕ ТОЕ Добрае, ШТО ЗРАБІЛІ ДЛЯ НАС. СПАДЗІЮСЯ, ШТО СУСТРАЊУСЯ З ВАМІ ЗНОУ.

ЗАСТАЮСЯ ВАШЫМ СЯВРАМ

Петэр РАЙЦАУ.

Англія.

НЕЗАБЫЎНЫЯ КАНИКУЛЫ

Я вельмі ўдзячна вам за цудоўнае падарожжа, якое вы дапамаглі мне ажыццявіць і якога я не забуду ніколі. Такія мерапрыемствы вельмі карысныя для дасягнення ўзаемаразумення паміж моладдзю ўсіх краін. У час падарожжа мы пазнаёмліліся з гарадамі і вёскамі, вельмі цікавымі і невядомымі нам раней. Што датычыцца лагера пад Мінскам, ён быў ідэальна размешчаны і бліскача арганізаваны. Мы былі зачараваны адпачынкам, усё было цудоўна. Дзякую ад усяго сэрца за незабыўныя каникулы.

З найлепшымі пажаданнямі выхавацелям лагера і рэдакцыі газеты «Голас Радзімы».

Палета БУЛАНЖЭ-ДЗЯМ'ЯНАВА.

Бельгія.

Прыгваздзілі.

«Правда», Браціслава.

ПІНСК — ГОРАД СТУДЭНТАЎ

У жыцці беларускіх гарадоў ёсць адна агульная прыкмета — дзіўныя перамены, якія адбыліся ў іх за апошнія два дзесяці год, за час, практычна намі пасля вайны. Але і гэтага тэрміну было дастаткова, каб яны карэнным чынам змянілі сваё аблічча. Такі шчаслівы лёс і Пінска.

Не будзем галаслоўнымі, звернемся да лічбаў і фактаў, якія характарызуюць пінскую навіну. Пасля вызвалення ад фашысцкіх захопнікаў Пінск, як і іншыя нашы гарады, уяўляў сабой руіны, пусты, усёяныя кучамі пакарожанана металу і бітай цэглы. У руінах ляжалі і прадырмствы горада. Усё, па сутнасці, трэба было будаваць нанова.

І вось мінула ўсяго дваццаць год... Роўныя, шырокія вуліцы абсаджаны акуратна падстрыжанымі дрэвамі. Яны ствараюць прахалоду і ўтульнасць. Зялёныя ланцужкі маладзенькіх ліп акаймоўваюць і новабудуёлі. Вуліцы Пінска заўсёды людныя, асабліва цяпер, калі ва ўсіх навучальных установах горада ідуць усугупныя экзамены. Сюды з'ехалася моладзь, якая скончыла дзесяцігодкі, не толькі з Брэсцкай вобласці, а і з іншых месц рэспублікі.

Так, Пінск цяпер па праву называюць горадам студэнтаў. Міркуйце самі. За гады Савецкай улады, у горадзе, дзе не было ні адной спецыяльнай навучальнай установы, цяпер іх некалькі: педагагічнае вучылішча, гідромеліярацыйны, хіміка-тэхналагічны, індустрыяльна-

педагагічны, зооветэрынарны тэхнікумы, медыцынскае вучылішча і музычная школа. Апрача таго ў Пінску ёсць сягоння 13 агульнаадукацыйных школ. Адным словам, адначасова ў спецыяльных навучальных установах Пінска навучаецца больш за 6 тысяч студэнтаў.

А горад, між тым, расце і шырыцца, патрабуе ўсё больш спецыялістаў новых прафесій. Нанова рэканструявана запалкавая фабрыка, фанерны завод. Калі раней суднарамонтныя майстэрні займаліся толькі дробным рамонтам барж, то цяпер на гэтым рэканструяваным прадпрыемстве будуецца рачныя цеплаходы. Буйным прадпрыемствам стала і мэблевая фабрыка «25 год Кастрычніка», прадукцыя якой вядома ўсёй рэспубліцы.

За апошнія гады вырасталі карпусы і новых прадпрыемстваў — завода жалезабетонных вырабаў, штучнай скуры, экскаватарна-рамонтнага, уступіла ў строй першая чарга буйнай гарадской цеплаэлектрастанцыі. Хутка пачнецца будаўніцтва яшчэ аднаго сучаснага прадпрыемства — трыкатажнага камбіната.

Натуральна, хуткімі тэмпамі вядзецца і жыллёвае будаўніцтва. Да 1967 года жыллёвая плошча пінчан павялічыцца ў два разы. І ў асноўным толькі за кошт будоўлі сучасных шматпавярховых дамоў з усімі зручнасцямі.

Адным словам, расце і прыгажэ палескі горад Пінск.

В. ВІКТАРАЎ.

У ДНІ ШКОЛЬНЫХ КАЌІКУЛ

Многа цікавых мерапрыемстваў праводзілася ў часы летняга адпачынку ў Цырынскай сярэдняй школе. Сустрэчы з былымі партызанамі і франтавікамі, вечары адпачынку, заняткі клуба цікавых і вынаходлівых і г. д. Але асабліва цікавымі былі турысцкія паходы і экскурсіі, у якіх прымалі ўдзел усе вучні школы.

Чатырохдзённы турысцкі паход па мясцінах, звязаных з жыццём і дзейнасцю Якуба Коласа, зрабілі вучні восьмага класа. Яны пабывалі ў Мікалаеўшчыне, дзе сустрэліся з братам паэта, пазнарадалі па тых мясцінах на Немане, дзе праходзіла юнацтва Коласа.

Вучні дзевятага класа на калгасных аўтамашынах зрабілі экскурсію па дарогах Прыбалтыйскіх рэспублік. Яны агледзелі Рыгу, Вільнюс і рад іншых гарадоў.

Дзясцікласнікі зрабілі экскурсію ў сталіцу нашай рэспублікі Мінск. Тут яны наведвалі музеі, кінатэатры і тэатры, адпачывалі на беразе Мінскага мора. Многа цікавых успамінаў засталася ў іх і ад наведвання старэйшай навучальнай установы Беларусі — Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

П. САЧЫЎКА.

Навагрудскі раён.

У КРАІНЕ НІЯГАРСКАГА ВАДАПАДУ

У чэрвені месяцы гэтага года Таварыствам «СССР — Канада» была наладжана паездка ў Канаду спецыялізаванай групы савецкіх турыстаў. У склад яе ўваходзілі навуковыя супрацоўнікі з Масквы, Кіева, Ленінграда і іншых гарадоў. Сярод іх былі і прадстаўнікі Беларусі.

Мы пабывалі ў Віцебску, сустрэліся з рэктарам медыцынскага інстытута, прафесарам Г. А. Мадзведзевай, якая таксама пабывала ў Канадзе, і задалі ёй некалькі пытанняў.

ПЫТАННЕ: Раскажыце, калі ласка, пра групу, якая наведвала Канаду, аб тым, дзе пабывалі турысты?

АДКАЗ: Наша турне па гарадах Канады працягвалася каля месяца. У склад групы ўваходзілі людзі розных спецыяльнасцей: урачы, гісторыкі, эканамісты. І нам удалося даволі падрабозна азнаёміцца з дзейнасцю самых розных па профілю і галіне устаноў.

Сама я ўрач. І, зразумела, мяне цікавіла работа медыцынскіх устаноў. Дарэчы, канадцаў вельмі здзівіла тое, што я, жанчына, — урач, прафесар, рэктар інстытута. У Таронта, напрыклад, толькі адзін шпіталь, дзе працуюць жанчыны-урачы і то не на кіруючых пасадах. Вельмі мала ў гэтай краіне жанчын сярод выпускнікоў медыцынскіх

факультэтаў, у сярэднім гэта адзін-два чалавекі з курса. Да здзіўлення канадцаў я расказала, што ў гэтым сэнсе ў нашай краіне справа пастаўлена інакш. Напрыклад, толькі ў Віцебскім медыцынскім інстытуце з 300 чалавек, якія закончылі вучэбны курс, большая частка — жанчыны. Сярод паступаючых у інстытут у гэтым годзе 400 мужчын і 800 жанчын. На маё пытанне, чым гэта тлумачыцца, я адказала:

— Па-першае, тым, што жанчыне крыху больш, чым мужчыну, ўласціва ўвага, ласка. Па-другое, у нас вольны выбар прафесіі.

Я пабывала ў некалькіх шпіталах, у клінічных лабараторыях. Уражаны самыя розныя. Выдатнае медыцынскае абсталяванне, і інструментарый, добрая ўпакоўка медыкаментаў і прэпаратаў, сучасная тэхналогія вытворчасці лякарстваў — усё гэта пакінула вельмі прыемнае ўражанне. Але сустрэлася і прыкрыя выпадкі. Так, у адным са шпіталаў побач з іншымі мы наведвалі вялікую палату, якую займала адна багатая ледзі. Калі мы ўвайшлі, яна сядзела і вязала пальчаткі. У яе былі добры стан здароўя, і асабліва догляда за ёй не патрабавалася. Але ў яе былі грошы і яна змагла ку-

піць цэлую палату, у той час як сотні людзей не могуць карыстацца нават прастай медыцынскай дапамогай.

Так, там амаль за ўсё плацяць. Ва ўсёй Канадзе ёсць толькі адна правінцыя, у якой роды прымаюцца бясплатна.

Туды і едуць сотні жанчын, там што чыгуначны білет да правінцыі каштуе танней, чым роды.

У нас, у Беларусі лячыўся турыст з Канады, наш суайчыннік Іван Шыбайла. Сустрэўшыся са мной у Таронта, ён бясконда дзякаваў нашым урачам за выдатнае лячэнне і догляд. Як і ўсе канадцы, ён здзіўляўся, што ў нас лячэнне зусім бясплатнае. Здзівілі яго наогул незвычайныя клопаты аб чалавеку ў нашай краіне.

У гутарцы з канадскімі ўрачамі я даведдалася, што там зараз адной з галоўных і найбольш вострых праблем з'яўляюцца псіхічныя захворванні. Да захворванняў такога характару прыводзіць пастаянная боязь беспрацоўя, вялікі даўгі, няўпэўненасць у жыцці. У нашай жа краіне псіхічныя захворванні звязаны да мінімуму, як і іншыя цяжкія хваробы.

ПЫТАННЕ: Ваша ўражанне аб працы вышэйшых медыцынскіх і іншых навучальных устаноў?

АДКАЗ: Спецыяльных медыцынскіх інстытутаў у Канадзе, відаць, няма. Былі на медыцынскіх факультэтах пры ўніверсітэтах, напрыклад, у Атаве. Спадабалася вялікія светлыя

аўдыторыі і лабараторыі. Але студэнтаў там навучаецца ўсяго каля 60 чалавек. Гэта тлумачыцца тым, што вучоба абыходзіцца занадта дорага. Тут я з пачуццём глыбокага задавальнення і радасці падумала аб нашай савецкай моладзі, якой ад-

крыты ўсе дзверы ў навуку. Пабывалі мы і ў вучылішчы, дзе рыхтуюць скульптураў і мастакоў. Там на сценах вестыбуля вісіць вялікая колькасць карцін абстрактнага характару, унікнуць у сэнс якіх немагчыма. Мы спыталі ў выкладчыка:

— Вы толькі гэтаму вучыце сваіх студэнтаў?

— Не, мы выходзім іх і на класічных творах мастацтва. Але ж абстрактны жывапіс зараз у модзе і дае грошы. Таму нашы студэнты і малююць у гэтым напрамку.

Калі таварыч аб узроўню падрыхтоўкі студэнтаў розных спецыяльнасцей, то, безумоўна, у нашай краіне ён значна вышэйшы. Нашы выпускнікі атрымліваюць больш глыбокія, трывалыя і ўсебаковыя веды.

ПЫТАННЕ: Раскажыце, калі ласка, аб сустрэчах з землякамі, за мяжой, як яны жывуць, ці захоўваюць яны звычкі, традыцыі свайго народа?

АДКАЗ: Былі такія сустрэчы. У кожным горадзе, дзе мы бывалі, у Атаве і Таронта, у Вінніпегу і Манрэалі, Банкуверы, Віндзоры і іншых гарадах нас сустрэкалі нашы землякі і абавязкова з кветкамі. У атачах, дзе мы спыніліся, да нас пастаянна прыходзілі рускія, беларусы, украінцы, якія ў розны час і рознымі шляхамі тра-

пілі на чужыну. Але я з упэўненасцю магу сказаць, яны памятаюць і любяць сваю маці-Айчыну.

Мы сустрэкаліся з гэтымі людзьмі на сходах і банкетах Федэрацыі Рускіх Канадцаў, Таварысцкага аб'яднання украінцаў, Таварыства «СССР — Канада». Ездзілі з імі на фермы, прадпрыемствы, фестывалы, былі ў іх на кватэрах. Яшчэ многа год назад яны стварылі патрыятычныя арганізацыі: ФРК, ТАУ, радыкую газеты «Вестник» і на працягу доўгіх год вядуць прагрэсіўную дзейнасць. Яны арганізавалі таксама рускія школы і навучаюць сваіх дзяцей роднай мове, стварылі самадзейнасць, у рэпертуары якой песні, танцы і музычныя творы славянскіх народаў. Яны арганізавалі і бібліятэкі рускай кнігі. Прыемна, што нашы землякі з вагай адносіцца да традыцый канадскага народа, сярод якога жывуць. Яны паказалі нам цудоўныя помнікі архітэктуры, творы мастацтва, музеі. Разам з імі мы былі на Ніягарскім вадападзе, на тэатральным фестывалі ў Палерма, у нацыянальнай галерэі горада Атавы, у кінатэатрах.

Нас запрашалі ў госці нашы суайчыннікі Міхаіл Паўлавіч Ясны, Рыгор Раманавіч Акулевіч, Дзенежка, Казак і іншыя. Пазнаёміўшыся з імі, мы пераканаліся, што гэта нашы шчырыя сябры.

ПЫТАННЕ: Як, на ваш погляд, ставяцца за мяжой да дасягненняў савецкага народа?

АДКАЗ: Тыя, хто па-сапраўдному спрабуе ўнікнуць у нашы жыццё і зразумець яго, ставяцца да СССР добра. Мы пазнаёмліліся з мэрам горада Атавы (Заканчэнне на 4-й стар.).

ТЭЛЕАНТЭНЫ НАД ДАХАМІ

Раўна. Разам з прыродай абудзілася і вёска Яміск — цэнтр калгаса «40 год Кастрычніка». На вуліцах з'яўляюцца хлебаробы. Яны спяшаюцца да грузавікоў. І вось ужо машыны ад'язджаюць у поле...

Багатай стала ямінская зямля. Старажылы не памятаюць, каб хто-небудзь да рэвалюцыі збіраў з гектара стопудовы ўраджай збожжавых, па тысячы

цудоў бульбы, надойваў ад каровы па тры тысячы літраў малака. Непрыгоднымі некалі дзчыліся тутэйшыя землі. А цяпер гэта звычайны ўраджай... 45 трактараў, аўтамашыны і камбайнаў ёсць у гаспадарцы. Усе працэсы ў паляводстве механізаваны.

У час Айчынай вайны вёска Яміск была спалена. Цяпер яе не пазнаць. Яна — буйны населены пункт. Тут сельсавет, ашчадная каса, камбінат бытавога абслугоўвання, клуб, бібліятэка, стацыянарная кінаўстаноўка, магазін, школа-дзесцігодка, бальніца, малочны завод, паштовае аддзяленне сувязі.

Яміск цалкам электрыфікаваны і радыёфікаваны. Усё больш над дамамі ўзнімаецца і антэн тэлевізараў. Чатыры разы на дзень з Яміска ў Лібавань курсіруе пасажырскі аўтобус.

В. БЫЧОК.

Любанскі раён.

Планіроўка сельскіх вуліц

СЛОЌІМ. Прыемна праісціся па вуліцы вёскі Рамель Альшанскага сельсавета. Яна добраўпарадкавана, азялянена. Яшчэ вясной тут добра папрацавала дарожная брыгада калгаса «40 год Кастрычніка» на чале з П. Ярмолічам. Калгаснікі з дапамогай механізмаў правялі планіроўку вуліцы, паставілі новую агарожу. А за вёскай быў паглыблены вадаём. Вакол яго пасаджаны дрэвы, пастаўлены тэвья лаўкі. На свінаферме калгасныя будаўнікі абсталявалі душавую і пакой адпачынку для жывёлаводаў.

Вялікая работа па добраўпарадкаванню вёсак праведзена таксама ў сельгасарцелях «Запаветы Леніна», імя Леніна і інш.

На здымках: 1. Пружаны. Новыя дамы па Камуністычнай вуліцы. 2. У Мінску з пачатку новага навучальнага года пачне функцыянаваць пры аўтазаводе філіял Беларускага політэхнічнага інстытута.

ЛЁС БАКАРА

ЗША звязваюць аказанне дапамогі ў будаўніцтве металургічнага завода ў Індыі з палітычнымі ўмовамі.

Металургічныя заводы дзяржаўнага сектара ў Бхілаі, Руркеле і Дургануры, будаўніцтва якіх нядаўна закончана, ужо даюць сталя з сярэдняй прадукцыйнасцю ў 1 мільён тон у год кожны. У сваёй прамове, зробленай нядаўна ў Джамшэдпуры, міністр сталі падкрэсліў надзвычайную неабходнасць для нашай краіны хуткага развіцця металургіі, паколькі выпуск сталі, якога мы дасягнулі, значна ніжэйшы за ўзровень прадукцыйнасці ў любой краіне свету.

Імкнучыся пераадолець гэту цяжкасць, урад вырашыў пашырыць металургічны завод у Бхілаі, Руркелі і Дургануры. Работы па пашырэнню Бхілайскага завода ўжо ідуць поўным ходам, пачаты яны і ў Руркелі і Дургануры.

На чацвёртым жа металургічным заводзе дзяржаўнага сектара, у Бакара, месца для будаўніцтва якога было выбрано пяць год таму назад, пачалося толькі выраўніванне тэрыторыі і будаўніцтва жылых дамоў. Вось ужо на працягу раўна год урад Індыі ўгаворвае ўрад ЗША дапамагчы нам у гэтым будаўніцтве.

Злучаныя Штаты згадзіліся пабудаваць нам металургічны завод не па добрай волі. Яны былі вымушаны зрабіць гэта ў сілу акалічнасцей. На працягу ўсяго гэтага часу, не вырашаючы канчаткова пытання аб будаўніцтве завода, ЗША спрабуюць зрабіць Індыю больш падатлівай, захоўваючы для сябе магчымасць у любы момант паставіць вырашэнне пытання аб будаўніцтве завода ў залежнасці ад палітыкі індыйскага ўрада. Яны пастаянна патрабуюць для сябе 51 працэнта акцыяў, каб забяспечыць рашаючы голас ва ўпраўленні заводам. Спачатку яны доўга вывучалі пытанне, ці можна наогул пабудаваць у Індыі буйны металургічны завод, затым прыбыла цэлая група экспертаў выбіраць месца для будаўніцтва завода, хоць індыйскі ўрад ужо даўно выбраў Бакара. Цяпер яны хочуць забяспечыць сабе кантроль над заводам на дзесяць год, пакуль мы будзем пагашаць заём, які яны павінны нам прадставіць, а каб працягнуць час, яны збіраюцца прыслыць яшчэ адну групу экспертаў для вывучэння наяўнасці ў Індыі неабходнай для завода сыравіны. Шляхам зацягвання пытання аб будаўніцтве металургічнага завода ў Бакара ЗША, мяркуючы па ўсяму, спрабуюць звярнуць нас з курсу індустрыялізацыі краіны і палітыкі недалучэння.

М. ГХОШ,

«Амрыта базар патрыка», Калькута.

Злучаныя Штаты знаходзяць усялякія прычыны, каб ухіліцца ад выканання свайго абяцання аб будаўніцтве металургічнага завода ў Бакара. «Шаннарс Уіклі», Дэлі.

РАНИЦА ззяе многа сонцаў... Мы пакінулі аўтамабіль на абочыне шасэ і прабіраемся цяпер праз кустарнік, крочым па траве, мокрай ад вількай расы. Вакол — нібы россып алмазаў. У ззянне тысяч маленькіх сонцаў укралены пунсоўва, блакітныя, жоўтыя сузор'і — палявыя кветкі. Я стараюся не наступаць на іх. Мне хочацца, каб тут заўсёды было многа кветак.

Усе ведаюць, што жыццё расы хуткаецца. Праз гадзіну паўтары тысячы сонцаў у траве пагаснуць. Але той, хто прыдзе сюды ў наступную раніцу, зноў убачыць гэта казачнае ззянне. Той, хто прыдзе...

— Яны жылі вась там. Вось тут, дзе ўзняліся кусты.

Гэта адказвае на мае думкі стары селянін Іван Максімавіч Гінько, які добра ведае мясцовасць, добра ведае, як жылі яны.

— Барак стаяў вась там, — паказвае ён рукой. — Мы знаходзімся якраз на тым месцы, дзе быў выхад.

— ...Дзе быў выхад, — павольна паўтараю я.

Тут у апошні раз пераступілі яны парог. Канваіры падганялі іх воклічамі і прыкладамі. Таксама, як і цяпер, была летняя раніца. Дваццаць год таму назад. Калі была раса, значыць, ззяла многа сонцаў. Для іх — у апошні раз.

— Мы стаім на тым самым месцы, дзе быў выхад.

Выхад з барака. Выхаду са свайго трагічнага становішча яны не знайшлі.

...Стары селянін Іван Максімавіч Гінько жыве, як і дваццаць год назад, непадалёк адсюль, у вёсцы Станулі. Яна размешчана ў некалькіх кіламетрах ад маленькага гарадка са зразумелай для яго становішча назвай — Глыбокае. Тут, у глыбіні паўночных земляў Беларусі, гітлераўцамі быў створаны лагер смерці. Тэрыторыю старога манастыра цалкам забілі савецкімі ваеннапалоннымі. Сюды ж кідалі ў зняволенне і месцовых жыхароў. Многія вязні мелі цяжкія раненні. Многа было хворых, даведзеных да знішчэння годам. Расстрэлі і зверскія збіванні рабіліся па любой прычыне і без усялякай прычыны. На працягу жніўня, верасня і палавіны кастрычніка 1941 го-

да ў Глыбокім лагеры было забіта больш за 15 тысяч чалавек.

Да гэтай чорнай справы прыклаў сваю руку падлы здраднік беларускага народа Нікаандр Мядзейка, які пакуль пазбег суда і хаваецца ад пакарання ў ЗША. Яго адрас: Godwise Ave. New Brunswick, New Jersey, U.S.A.

Паміж Глыбокім і Станулямі да самага шасэ падступіў невялікі лясок, празваны Урочышча Рудзінец. Ля падножжа соснаў густа разросся хмызняк. Рассуньце галінкі арэшніка, угледзецеся... Вас здзівіць мноства паўзасышаных ям прамавугольнай формы, якія зараслі травой. Сюды вясной 1942 года

У пажарнай камандзе Глыбокага працуюць цяпер Васіль Кнырко і Якаў Майсеенак, якія добра запамінілі зняволеных Італьянцаў. Здароўе большасці з іх было зусім падарвана. Перацягнуўшы грузы, яны часта спыняліся, каб перадыхнуць. Але адзін вылучаўся сваім атлетычным складам. Сярод рускіх таксама знайшоўся дужы хлапец. І вась аднойчы ў час работы на чыгуначнай станцыі канваіры наладзілі сабе пацеху. Некалькі чалавек узвалілі на насілікі велізарны камень вагой не менш 400 кілаграмаў. Ніякай патрэбы ў пераносе гэтага каменя не было, але дваім асілкам — рускаму і Італьянцу — загадалі

— Барак стаяў вась так, — правёў рукой Іван Максімавіч Гінько. — Мы знаходзімся як раз на тым месцы, дзе быў выхад...

Разам з Іванам Максімавічам мы аб'ехалі многа навальных вёсак. Нямаю сумных слоў давацца нам пачуць. Назаўсёды запамініліся нашым людзям сумныя сцэны, якія разыграліся за калочым дратам, што абгароджваў барак. Італьянцы настаянна былі галодныя. Здаралася, што вартавыя іх карнікі ад сумы стралялі па варонах. Італьянцы кідаліся да падбітых птушак і з'ядалі іх сырымі. Зімой многія загінулі ад марозаў.

На жаль, пакуль не ўдалося ўстанавіць ні імянаў Італьянскіх вязняў, ні нумару вайсковай часці, у якой яны раней служылі, ні нават назваў гарадоў, адкуль яны былі ўзяты на вайну. Трэба зрабіць усё магчымае, каб устанавіць усё гэта. Мы не маем права называць іх проста «невядомымі салдатамі».

Наш народ стварыў пра іх легенды. Аду з іх выкарыстаў у сваім апавяданні беларускі пісьменнік Янка Брыль. Гнеўна расказаў ён аб тым, як дваццаць зняволеным Італьянцам гітлераўскія карнікі нечакана вярнулі зброю і загадалі расстрэляць групу беларускіх партызан. Але не залі з дваццаці вінтовак прарэзаў цшыню, а лютая ланка гітлераўскага афіцэра. Італьянцы не сталі страляць у партызан.

«Італьянцаў абяззброілі, — піша Брыль, — яны не супраціўляліся, не ведалі, што іх чакае. Загадалі ім стаць на краю ямы, заваленай цёплымі трупамі. Яны падначаліліся, не верылі, што гэта можа адбыцца... Цяпер людзі расказаюць пра безмянныя дваццаць, што адмовіліся страляць, не захацелі цаной невінаватай крыві купіць вяртанне ў сваю непаўторную, цудоўную Італію...»

У сапраўднасці, як мы цяпер ведаем, іх было намнога больш, чым дваццаць. У апошні раз яны пераступілі парог свайго барака за дзень да таго, як Глыбокае было вызвалена нашымі войскамі. У панічным страху, рыхтуючыся ўцякаць з горада, гітлераўцы сапраўды паспешліва ўзбройвалі Італьянцаў. Можна, яны вырашылі ўзмацніць загараджальны агонь за кошт гэтых вінтовак. Але першай «практычнай задачай», пастаўленай перад імі, быў масавы расстрэл ваеннапалонных і партызан, якія ўсё яшчэ пакутавалі ў лагеры...

Зрабіць гэта Італьянцы адмовіліся. І тады яны самі былі расстрэляны.

Іх астанкі былі знойдзены пры ўскрыцці адной з магіль у Беразвецкім бары. Па-братняму яны раздзялілі лёс тых, супраць каго не ўскінулі вінтовак.

Але Беразвецкі бор — не адзінае месца знішчэння герояў. Супрацоўніца Глыбоцкай гарадской бальніцы Людміла Уладзіміраўна Матысяц сведчыць:

— Я была тады яшчэ дзяўчынкай, але цвёрда запамінала, як немцы расстрэльвалі вялікую групу Італьянскіх салдат на гарадскіх могілках...

...Ці маем мы права закончыць на гэтым трагічную гісторыю?

Можна не сумнявацца ў тым, што калектыўныя пошукі многіх людзей прынясуць жаданы вынік: будучы вядомы імяны братаў па духу, будзе ўвекавечана іх памяць, будзе аддадзены шануюны паклон маці, якія вырасілі герояў.

Тыя, хто ведае што-небудзь аб гэтай сумнай гісторыі, адгукніцеся!

А. ДЗІТЛАЎ.

Вас шукаюць і чакаюць сваякі

У час акупацыі быў вывезены ў Германію мой сын Анатолій 1933 года нараджэння. Хто ведае што-небудзь пра Анатолія ДЗІВАКОВА (альбо ВІСЛАУХА — гэта прозвішча яго маці), вельмі прашу паведаміць па адрасу: Добруш, вул. Вароўскага, 4.

Іван Васільевіч ДЗІВАКОВ.

„НЕВЯДОМЫЯ? НЕ, ГЭТА ГЕРОІ“

РЭХА ВАЙНЫ

на некалькіх грузавіках было прывезена каля двухсот дзяцей, жанчын, старых, відаць, заложнікаў. Частку з іх расстралілі, большасць жа жывымі спіхнулі ў ямы і прыкаталі танкам. Аб гэтым расказаюць жыхар Стануляў Сцяпан Міхайлавіч Сокалаў, Яніна Канстанцінаўна Савіцкая з вёскі Арэхаўка і многія іншыя.

Так, сеючы смерць, гітлераўскія людаеды спрабавалі растаптаць душу народа. Але ніякі карныя акцыі не маглі зламаць у народзе дух супраціўлення, веру ў перамогу.

Летам 1942 года ў лагеры з'явіліся «наваёлы», аб выскароднасці якіх ужо складзены легенды.

Гэтыя людзі былі Італьянцы, якія адмовіліся выконваць загады гітлераўскага камандавання. Паводле слухаў, непадпарадкаванне адбылося дзесьці на подступах да Волгі. Цяпер яны сталі зняволенымі. Мяркуючы па расказах відавочцаў, іх прывезлі чалавек дзвеце. З імі быў святшчэннік.

ўзяцца за насілікі. Тыя, сабраўшы ўсе свае сілы, паднялі велізарны груз і закрочылі ўздоўж рэек. Яны спатыкаліся, хісталіся ад напружання. Гітлераўцы з рогатам назіралі гэту сцэну, біліся аб заклад: які з насільчыкаў далей не выпусціць насілікі з рук. Італьянец выйшаў з гэтага «спаборніцтва» пераможцам: яго царнік, знясілеўшы, упаў на зямлю за некалькі секунд раней. У той дзень абодва яны больш не працавалі. У лагер таварышы вялі іх пад рукі.

Нечакана сумеснае ўтрыманне савецкіх і Італьянскіх зняволеных было спынена. Італьянцаў перавялі з лагера і загналі ў спецыяльны барак. Можна меркаваць, што гэтай мерай камандаванне лагера хацела папярэдзіць «абальшавічанне» Італьянцаў, лічачы, што яны яшчэ могуць спатрэбіцца ў разбой і насілікі над рускімі. Адзін «Італьянскі барак» і быў пастаўлены каля шасэ паміж Глыбокім і вёскай Станулі.

Людзі і час

ТАЛЕНТ

— Усаў — радавы рабочы, а робіць такое, што пад сілу толькі інжынеру, — расказваюць кіраўнікі Гродзенскага завода бытавых прыбораў. — Дзякуючы яго вынаходніцтвам і ўдаканаленням прадпрыемства значна павысіла вытворчасць працы.

І гэта сапраўды так.

...У невялікай майстэрні, застаўленай варштатамі, сярэдніх год рабочы ў спячюцы клапатліва поркаецца каля нейкага станка, заглядае ў яго то з аднаго, то з другога боку. Не цяжка прыгадаць у ім самога Анатолія Адамавіча Усава.

— Так, вы не памыліліся, — ветліва ўсміхаецца наватар. — Бачыце, над чым працую. — Ён поглядам паказвае на станок. — Будзе шліфавальны аўтамат...

Як даводзіцца пакуль паліраваць паверхню асновавання электрапраса і некаторых іншых дэталей награвальных прыбораў? Уручную, пры дапамозе шліфавальных кругоў. Працаёмка і малепрадукцыйна. Рацыяналізатар вырашыў пакончыць з гэтым.

— Мой станок-аўтамат не вельмі складаная

машына, — расказвае Анатолій Адамавіч. — У спецыяльных секцыях рабочы будзе ўкладваць па 30—50 асноваванняў праса. Поршань-штурхач будзе падаваць іх па чарзе да шпіндэля з кругам для грубай апрацоўкі паверхні. Пасля гэтага дэталі таксама аўтаматычна перасоўваецца да круга дробнай, затым тонкай і, нарэшце, люстраной паліроўкі. Прадукцыйнасць працы ў параўнанні з сёлетняй павялічыцца амаль у два разы. Аўтамат вызваліць некалькі рабочых.

Рацыяналізацыі і вынаходніцтва Усаў аддаецца цалкам. Ён зрабіў іх сваім прызначэннем. Ды інакш і быць не можа. Рацыяналізатар творыць дзеля забеспячэння працы таварышаў, клапаціцца аб павышэнні прадукцыйнасці, павелічэння выпуску прадукцыі. Не выпадкова Анатолій Адамавіч удастоен высокага і ганаровага звання ўдарніка камуністычнай працы.

Аб тэхніцы, шляхах яе развіцця Усаў разважае з веданнем справы, паліпрадукцыйна. На заводзе яго лічаць практыкам. Гэта не зусім дакладна. Адна работа пры

ўсім старанні не можа даць рабочаму тых ведаў, якімі валодае Анатолій Адамавіч. Спалучэнне практыкі з тэарэтычнай падрыхтоўкай дапамагае наватару ў яго творчай працы.

З-за некаторых акалічнасцей Усаў не змог скончыць тэхнічны вуз. Але гэта не буда, вырашыў ён і заняўся самаадукацыяй. Да яго паслуг тэхнічная бібліятэка завода, навейшая літаратура ў бібліятэцы, дзе ён часта праводзіць вольныя вечары. Вывучае, выпісвае формулы, разлікі. Тэхнічная бібліятэка ёсць у яго і дома. І не дзіўна, што па сваёй тэарэтычнай падрыхтоўцы Усаў нямногім адрозніваецца ад інжынера, што майстры і спецыялісты нярэдка раяцца з ім.

У калектыве прадпрыемства аддаюць належнае вялікай практыцы і вопыту Усава. Да таго, як паступіць у 1954 годзе нарэзчыкам гаек на гэты завод, ён працаваў шафёрам, матарыстам. У арміі служыў у інжынерных часцях. Усё гэта выпрацавала ў ім знаходлівасць, кемлівасць, дасціпны розум.

...Аднойчы слесара

Усава выклікалі на ўчастак спіральнага электраагравальнага прыбора для ліквідацыі нейкай няспраўнасці. Ліквідаваны яе, Анатолій Адамавіч доўга стаяў і назіраў, як работніцы ўручную намізвалі на спіралі праса лускаватыя бусы, якія служылі ізаляцыяй. Бусінкі, велічыней з рубашачны гузік, адна за другой адзіваліся на дрот.

— Не, тут не разгонішся, — падумаў наватар. — Трэба нешта зрабіць.

І яго часта сталі бачыць на гэтым участку. Выбраўшы вольную хвіліну, Усаў старанна вывучаў працэс намізвання бус, магчымасці яго механізацыі, дзяліўся думкамі з работнікамі, выслухоўваў іх прапановы. А потым засеў за чарцяжы. Многа звёў паперы, пакуль з'явілася нешта вартэе ўвагі. Паказаў інжынерам. Тыя ўнеслі свае папраўкі, далі парады. Наватар усё ўлічыў пры канчатковай апрацоўцы чарцяжоў. Станок атрымаў назву «Паўаўтамат Усава для намізвання бусаў».

(Заканчэнне на 4-й стар.)

[Пачатак на 3-й стар.]

Паўаўтамат абвергнуў усе існаваўшыя да яго нормы. Мяркуюць самі: уручную работніца назвала за восем гадзін 130—150 спіраляў. Станок жа дае за сем гадзін 2000 спіраляў. Станок аказаўся адзіным у сваім родзе не толькі ў Беларускай ССР. У той 1959 год Усесаюзнае таварыства рацыяналізатараў і вынаходнікаў выдала Анатолію Адамавічу аўтарскае права.

таксама ўручную. Зменная норма была 3000 штук. Нарэзчык гранічна ўшчыльнаў рабочы час і ўсё ж не мог узняць вышэй 3500—4000 штук. Анатолій Адамавіч цалкам механізаваў і гэтую аперацыю. За змену станок стаў наразаць да 9000 гаек.

Можна было б лічыць мату дасягнутай. Аднак не такі Анатолій Адамавіч, каб задавальняцца адным поспехам. Аўтамат працаваў добра, наватара віншаваў, а яго непакоіла новая думка, бо станок меў сур'ёзныя недахопы: наразаў гайкі

толькі аднаго памеру, тады як патрэбны былі 3—4 памераў.

І зноў пошукі. Усаў многа чытае, раіцца з рабочымі, інжынерна-тэхнічнымі работнікамі, прыкідае адзін варыянт за другім. Нарэшце, выбар паў на канструкцыю двухшпіндзельнага аўтамата. Па габарытах ён два ў чатыры меншы за свайго папярэдніка і ў два з палавінай раза прадукцыйнасць большая.

Гэты аўтамат атрымаў усеагульнае прызнанне і на іншых прадпрыемствах Гродна.

Цяжка пералічыць усё

тое, што зрабіў нястомны рацыяналізатар і вынаходнік. Тут і станок для навіўкі спіраляў, і станкі для зачысткі анодаў, нарэзкі разьбы на трубах, не лічачы многіх удасканаленняў абсталявання.

За пяць год Усаў удасканаліў і вынайшаў для свайго завода больш за 35 розных адзінак нестандартнага абсталявання. Агульная сума эканоміі ад гэтага — звыш 30 тысяч рублёў.

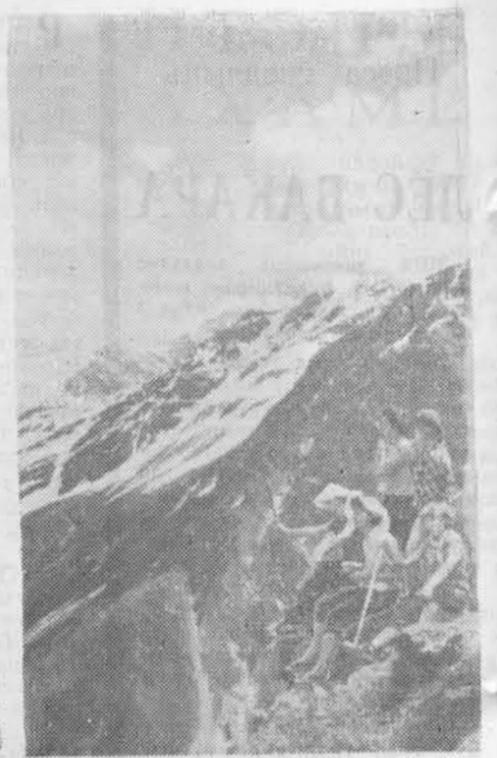
Нядаўна Анатолій Адамавіч быў пераведзены з брыгады слесараў-рамонтнікаў у эксперыментальную групу, якую ён жа і складае разам з

рацыяналізатарам Яўгеніем Андрэвічам Хаціневічам. Цяпер наватары разам працуюць над вырабам яшчэ аднаго паўаўтамата. Станок забяспечыць вялікае павышэнне прадукцыйнасці працы.

Апрача чыста вытворчых спраў, у Анатолія Адамавіча многа грамадскіх нагузаў. Ён член рэспубліканскага і абласнога саветаў Усесаюзнага таварыства рацыяналізатараў і вынаходнікаў, мае партыйныя доручэнні. Грамадская работа па душы наватару, бо яна не толькі не перашкаджае яго вынаходніцкай дзейнасці, а, наадварот, дапамагае быць у курсе тэхнічнага прагрэсу ў краіне, правільна разбірацца ў пытаннях тэхнічнай палітыкі.

Творчыя пошукі і знаходкі такіх рацыяналізатараў, як Усаў, садзейнічаюць таму, што завод бытавых прыбораў заўсёды перавыконвае вытворчы план.

С. КАЛАМІЕЦ.

Тысячы турыстаў Беларусі штогод праводзяць свой адпачынак у гарах Каўказа. На здымку: група турыстаў па дарозе на Эльбрус. Сярод іх студэнткі мінскага медыцынскага інстытута Тамара Грынцэвіч і Соф'я Салавейчык (стаяць).

Фота М. Моніча.

АПАВЯДАННЕ Вісарыён ГАРБУК

ЛЯ КНІЖНАЙ ШАФЫ

Мы ўжо расказвалі ў нашай газеце пра лёс беларускага пісьменніка Вісарыёна Гарбука. Цяжкое раненне ў мінулую вайну да гэтага часу трымае яго ў пачэці. Але як сапраўдны патрыёт свайё Радзімы ён працягвае заставацца ў страі будаўнікоў камунізма. Піша ў асноўным В. Гарбук апавяданні, у большасці з якіх закранаецца тэма вайны. І гэта натуральна: і як чалавек, які асабіста пацярпеў ад яе жахаў, і як савецкі грамадзянін ён усім сэрцам ненавідзіць вайну, змагаецца, як можа, супраць яе новых паддальшчыкаў, яшчэ і яшчэ раз нагадвае ўсім: людзі, будзьце пільнымі, абараняйце мір!

Мужнасці, высокаму гуманізму савецкіх воінаў прысвечана і апавяданне, якое мы публікуем сягоння.

Я забег да свайго сябра Барыса. Мне хацелася павіншаваць яго з наваселлем. Кудлаты, падобны на вясёлага свавольніка, ён стаяў ля расхліснутай кніжнай шафы. На стале, канале і крэслах ляжалі грудкі рознакаляровых кніг. Пакой быў напоўнены сонцам, пахам свежых фарбаў. З вуліцы праз расчыненыя вокны заляталі дзіцячыя галасы. Захоплены працай, Барыс з пашчотай браў кожную кнігу ў рукі і асцярожна ставіў яе на паліцу.

Нечакана ў руках Барыса апынулася загорнутая ў празрысты цалафан парваная кніга.

— Адкуль яна? — спытаўся я.

Ён глянуў на мяне, потым пераклаў частку кнігі з канапы на падлогу, сказаў:

— Сядай!

Мы селі. Барыс зняў з кнігі цалафан. Яна была абгарэлая, а ў адным месцы прабіта навілёт.

— Ты шчаслівы, — кажа ён, — што па ўзросту не трапіў на вайну. — А нам давалося...

Я адразу ўявіў, колькі яму «давалося», бо прагледзеў нямала фільмаў пра вайну.

Яго пальцы асцярожна датыкаюцца да абмаленага рога. Кавалачак карычневай паперы адламаецца і падае яму на калені.

— ...У Волгаградзе я тады не бачыў ні адной цалоткай цагліны і каменя, — як бы размаўляе ён сам з сабой. — Зямля... Каменне... Асколкі. І гэтак — на дзесяткі кіламетраў... Ты калі-небудзь бачыў гэтакое?

— Бачыў, — у неразуменні адказваю я: — У кіно... Памаўчалі.

— Ты казаў: і ў цябе бацька не вярнуўся. — ласкава, нібы да сына, раптам звяртаецца ён да мяне.

У мяне нечакана нагортваюцца слёзы. Але, мой бацька і брат загінулі на вайне. Я сачу, як Барыс, не глядзячы на кнігу, гладзіць пальцамі ле старонку. Давядзе пальцы да шрабтага месца, абмацае яго і пачынае спачатку...

— Я размініраваў адну з вуліц Волгаграда. — зноў кажа Барыс. — І там, знайшоў гэтую кнігу. Падняў, разгарнуў і, як цяпер памятаю, прачытаў:

Чобы дружбу обнаружит, есть три способа у нас: Не желать разлуки с другом, быть с ним вместе. — это раз; Не жалеть, дарить от сердца, а не только напоказ; В-третьих, ринуться на помощь издавна в нужный час.

Я слухаю голас Барыса і адчуваю: як тут сонечна, як усюды поўна сонечнага цяпла і святла.

А ён чытае:

Хуже нет, когда со страхом воин в бой идет кровавый, Ужасаясь, весь трепещет и дрожит пред смертью, здравый. Чем же лучше хилой прах воин слабый и лукавый?

Всех богатств добытых лучше добыванье доброй славы.

— Ведаеш, хто гэта напісаў? Шота Руставелі... Прачытаў я некалькі строф, — сказаў Барыс, — і азірнуўся. Здавалася, што той, хто быў з гэтай кнігай у агні, гутарыць са мной... Асколак, мабыць, выпаву, калі я гартаў кнігу. Так што, — ён журботна ўсміхнуўся. — Памяць.

Устаў з канапы.

— Калі б я меў магчымасць, то сабраў бы ўсе франтавыя кнігі, прабітыя навілёт, аблітыя крывёю, абгарэлыя. Была б цэлая бібліятэка... Усё б бачылі, што гэта был за людзі і што лны баранілі.

Я павіншаваў яго з наваселлем, а ён зноў, нібы ў забыцці, кажа:

— Да вайны ў маёй школе было многа кніг... І была сям'я. Яе спалілі фашысты. І ўсіх, хто быў у вёсцы, спалілі...

— Прабач, — сказаў я, — я не ведаў гэтага.

Я вышаў на вуліцу. Шумела дзетвара. У кветніках ля дома сядзелі і ціха размаўлялі іх маці і бабулі. Я не быў героем Шота Руставелі, я не быў пад Волгаградом, але я гатоў быў кнінца нават на тыгра і раздзерці яму пашчу.

У Гомелі гастралюе перасоўны цырк Усесаюзнага аб'яднання цыркаў. Госці выступілі з вялікай і цікавай праграмай. Днямі цырк пабываў у саўгасе «Насовічы» Добруйскага вытворчага ўпраўлення. Хлеббаробы цёпла сустрэлі сваіх гасцей.

На здымку: выступае артыст Уладзімір Шконда.

Фота Ч. Мезіна.

БЕЛАРУСКІЯ КВЕТКІ Ў МАСКВЕ

Мора кветак, сабраных з усіх кутноў Савецкага Саюза, з'явіцца перад позіркам тых, хто наведзе Манежную плошчу. Па ініцыятыве Массавета і камітэта ВДНГ у Маскве адкрылася выстаўка кветкаводства і азелянення гарадоў. 65 квадратных метраў плошчы адведзена на гэтай выстаўцы кветкам з Беларусі. Дзесяткі новых гатункаў руж, вяргін, флэнсаў, лілій, астраў, гладыёлусаў пасланы на выстаўку Батанічным садом Акадэміі навуў БССР, Беларускім навукова-даследчым інстытутам плодарадніцтва, Брэсцім, Гомельскім, Баранавіцкім, Слоніміскім і іншымі зеляніскамі рэспублікі. Шырокі ўдзел у выстаўцы пры-

муць школьнікі. Сотні гатункаў кветак і розных відаў зялёных раслін вырасталі юныя натуралісты 47-й мінскай школы. Больш як сто відаў розных дэкаратыўных раслін вырасталі вучні 4-й школы г. Гродна. Юныя натуралісты заклалі выдатныя кветнікі каля помніка савецкім воінам, на тэрыторыі гарбарнага завода, у запарку і г. д. арганізавалі «зялёны патруль» па ахове насаджэнняў. Удзел у выстаўцы прымуць і кветкаводы-аматары, усе, хто імкнецца ўпрыгожыць нашы гарады і вёскі цудоўнымі дэкаратыўнымі насаджэннямі. Сярод іх — А. Я. Кузняцоў, Жыхары Брэста веда-

юць яго, як майстра мастацкага афармлення клумбаў. Дзякуючы яго працам разаслаліся цудоўныя кветкавыя дываны з яркім сакавітым арнамантам на прыватна-залежнай плошчы горада. 234 гатункі вяргін, 211 гатункаў гладыёлусаў, 184 гатункі цюльпанаў, дзесяткі гатункаў гіяцынтаў, лілій, руж і іншых раслін сабраў савад-аматар, пенсіянер-мінчанін І. А. Чыкаў. Наведвальнікі выстаўкі, бяспрэчна, звернуць увагу на вяргін «Дзяўчына-насманаўт», «Хлапец з вяснушкамі», «Салют Мінска» і іншыя, выведзеныя В. А. Пышкінай. Наведвальнікі выстаўкі убачаць 60 гатункаў вяргін мінчанкі А. Р. Галавач.

У КРАІНЕ НІЯГАРСКАГА ВАДАПАДУ

[Пачатак на 2-й стар.] вы, жанчынай. Яна некалькі разоў была ў СССР. Калі ў яе спыталі, як ёй спадабалася Савецкая краіна і жыццё ў ёй, яна сказала: — Я — канадка. Вельмі люблю Атаву. Я аб'ездзіла многа гарадоў і краін свету. Але калі ў мяне спыталі, дзе б я хацела жыць, я адказала б: «Калі не ў Канадзе, то толькі ў СССР». Калі я выступала на сходзе ў Манрэалі, мяне папрасілі раскажаць як мага больш аб Беларусі, аб Віцебску. Я гаварыла і аб тым, якім вялікім, прыгожым і добраўпарадкаваным стаў Віцебск, аб яго тэат-

рах, кіно, стадыёнах, парках, аб цудоўных людзях і аб многім іншым. Калі я закончыла, устаў адзін эмігрант-віцяблянін: — Праўда ўсё гэта! — сказаў ён. — Мая сястра жыве там. Удава... А дзецці — адзін урач, два іншыя ў Інстытутах вучацца. Многа дала Савецкая ўлада народу. Усяго добрага не пералічыш. Потым гаварыў яшчэ адзін выступаючы: — Вось у вас адпачынак, — сказаў ён, звяртаючыся да нас. — Вам яго аплацілі, і вы ездзіце колькі хочаце і як хочаце. Я — настаўнік і цяпер таксама не працую ў школе, таксама ў адпачынку. Але на

час водпуску я наняўся шафёрам. Сям'ю карміць не было чым... У заключэнне я хачу перадаць самае шчырае прывітанне нашым канадскім сябрам, а таксама землякам, сэрцы якіх поўныя любові да Радзімы. Г. ПАРОМЧЫК. РЕДАКЦЫЯНАЯ КАЛЕГІЯ. НАШ АДРАС Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку. Рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».